

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİLİNÇ BOZUKLUKLARI VE CİDDİ HASTALIK DURUMLARINDA İLK YARDIM

Amaç ve Öğrenim Hedefleri

Amaç;

- Katılımcılar bilinç bozukluklarında ve ciddi hastalık durumlarında ilkyardım uygulamaları ile ilgili bilgi beceri ve tutum kazanacaklardır.

Öğrenim Hedefleri;

- Bilinç bozukluklarının tanımını söyleyebilmeli ve değerlendirebilmeli.
- Bilinç Bozukluklarında İlkyardım uygulayabilmeli.

Bilinç Bozuklukları ve Ciddi Hastalık Durumlarında İlk Yardım Tanımlar

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bilinç;

Kişinin kendisinden ve çevresinden haberdar olma halidir.

- Bu sayede beyin dikkat, hafıza, davranışları planlanma ve algı gibi fonksiyonlar ile iç ve dış çevreden gelen uyarıları doğru olarak alabilir ve değerlendirebilir.

Bilinç Bozukluğu;

Bilincin hafif uyku halinden hiçbir uyarana yanıt vermediği derin uyku haline kadar olan değişimleri kapsayan durumdur.

Bilinç Bozuklukları ve Ciddi Hastalık

Durumlarında İlk Yardım

Tanımlar

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Koma Nedir;

Kişinin dış uyarılardan haberdar olmadığı, gözlerinin kapalı olduğu ve uykuya benzeyen ancak uyandırmanın mümkün olmadığı bir durumdur.

- Yutkunma ve öksürük gibi reflekslerin ve dışarıdan gelen uyarılara karşı tepkinin azalması ya da yok olması ile ortaya çıkan uzun süreli bilinç kaybıdır.

Bilinç Bozukluğu;

Bilinç bozukluğu ani bir şekilde veya yavaş yavaş ortaya çıkabilir. Aniden ortaya çıkması beyin fonksiyonlarındaki bir bozulmadan kaynaklanabilir ve bu durum hayatı tehdit ettiğinden önemlidir.

Bilinç Bozuklukları ve Ciddi Hastalık Durumlarında İlk Yardım

Bilinç Bozukluğunun Değerlendirilmesi

Bilinç bozukluğunun değerlendirilmesinde aşağıdaki sorulara cevap aranır.

- Kişi uyanık mı?
- Sesli uyarılara gözlerini açıyor mu?
- Basit sorulara net yanıt veriyor mu?
- Basit komutları yerine getiriyor mu?
- Ağrılı uyarılara yanıt veriyor mu?

Bu soruların akılda kolayca kalması için oluşturulmuş olan kısaltma **AVPU (USAY)**'dur.

Bilinç Bozuklukları ve Ciddi Hastalık

Durumlarında İlk Yardım

Bilinç Durumunun Değerlendirilmesi

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bilinç Durumu Değerlendirmesi (AVPU-USAY)

▶ Alert - Uyanık

- ▶ Uyanıktır ve sizinle normal şekilde konuşur.
- ▶ Sorduğunuz sorulara akla ve mantığa uygun olacak şekilde cevaplar verir.

▶ Verbal - Sesli uyarana yanıt

- ▶ Sorduğunuz sorulara cevap verir. Ancak sorulan sorulara doğru ve net [kişileri tanıma, yeri ve zamanı bilme açısından] cevap verilip verilmediğine dikkat edilmelidir.

▶ Pain - Ağrılı uyarana yanıt

- ▶ Uyanık değildir. Ancak ağrıyı hissedebileceği şekilde bir uyarı verildiğinde yüzünü buruşturur ve ağrı uygulanan yeri çekmeye çalışır.
- ▶ Ağrılı uyarın verilmesi, iki kaşın ortak noktası veya iman tahtası üzerine bastırmak sureti ile ya da omuzlara kaba çimdik atmak sureti ile uygulanabilir.

▶ Unresponsive - Yanıtsız

- ▶ Bilinci tamamen kapalıdır.
- ▶ Sesli ya da ağrılı hiçbir uyarana cevap vermez.

Bilinç Bozuklukları ve Ciddi Hastalık

Durumlarında İlk Yardım

Bilinç Bozukluğu Yapan Nedenler

T.C. SAğLIK BAKANLIğI
ACIL SAğLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜğÜ

- Kafa ve beyindeki yaralanmalar
- İnme (felç)
- Beyindeki kitleler
- İlaçların aşırı dozda alınması ya da yan etkileri
- Sıcak çarpması
- Kan basıncı (tansiyon) düşmesi
- Uyuşturucu madde alımı
- Zehirli gazların solunması
- Kan şekeri düşüklüğü
- Sara (epilepsi) nöbeti

Bilinç Bozuklukları ve Ciddi Hastalık Durumlarında İlk Yardım

- Kişinin bilinç durumu değerlendirilir ve eğer bilinç bozukluğu varsa seviyesi **USAY**'ı kullanarak belirlenir.
- Bilinç bozukluğu olan kişide 112 acil yardım numarası aranır ya da aratılır.
- Kişinin yaşamsal bulguları değerlendirilir. Eğer yaşamsal bulgular yoksa derhal Temel Yaşam Desteğine başlanır.
- Kişinin bilinci tamamen kapalı ve yaralanma şüphesi yoksa derlenme pozisyonuna getirilir.

Bilinç Bozukluğunda İlk Yardım

- Kişinin bilinci açık ancak kendini kötü hissetme, terleme ve/veya bayılma hissi tarif ediyorsa şok pozisyonuna getirilir.
- Yaralanma ya da şüphesi varsa hasta/yaralının pozisyonu ancak boyun korunarak değiştirilebilir. Eğer boyun korunamıyorsa pozisyonu **değiştirilmez**.
- Kişinin nefes alıp almadığı takip edilir.
- 112 acil yardım ekibi gelinceye kadar hasta/yaralının yanından ayrılmaz.

Bayılma (Senkop)

Beyne giden kan akışının geçici bir süre ile azalmasından kaynaklanan kısmi veya tam bir bilinç kaybıdır.

Nedenleri;

- Korku
- Aşırı heyecan
- Sıcak
- Yorgunluk
- Kapalı ortam, kirli hava
- Aniden ayağa kalkma
- Kan şekerinin düşmesi
- Kalp hastalıkları
- Kullanılan ilaçlar
- Kan basıncı (tansiyon) düşmesi
- Şiddetli enfeksiyonlar
- Kan şekerinin düşmesi

Bayılma (Senkop)

Belirti ve Bulguları

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Baş dönmesi ve/veya sersemlik
- Bulantı
- Halsizlik, yorgunluk
- Terleme
- Çarpıntı
- Soğuk cilt
- Bulanık görme
- Kulaklarda uğultu ve/veya çınlama
- Boyunda, omuzlarda ya da sırtta ağrı

Bayılma'da (Senkop) İlk Yardım

Kişi Bayılma Hissi Tarif Ediyor veya Bayılma Belirti ve Bulgularını Gösteriyorsa;

- Hasta/yaralı düz zemine sırt üstü yatırılır.
- Hasta /yaralının sıkı giysileri gevşetilir.
- Kişi şok pozisyonuna getirilir.
- Hasta/yaralının yaşam bulguları gözlemlenir.
- Kişi hamileliğin geç (20. hafta ve sonrası) dönemlerinde bulunuyorsa sol tarafı üzerine gelecek şekilde yatırılır.
- Yaşam bulguları yoksa; 112 acil yardım numarasını aranarak yardım istenir ve Temel Yaşam Desteğine başlanır.

Bayılma Durumunda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Kişi sandalye veya yüksek bir zemine oturtulmaz.
- Kokulu maddeler (kolonya, amonyak) koklatılmaz.
- Yiyecek içecek verilmez.
- Tokat atılmaz.

Bayılma Öncesi Durum (Bayılayazma)

Bayılma öncesi durum tam bir bayılmanın olmadığı ancak yaklaşan bilinç kaybı hissi ile karakterize bir durumdur.

Bayılma öncesi durum (Presenkop-Bayılayazma) belirti ve bulguları

Belirtiler	Bulgular
Güçsüzlük	Solukluk
Baş dönmesi	Terleme
Bulantı	Kusma
Karın ağrısı	Titreme
Üşüme veya soğuk terleme hissi	Esneme, kas tonusunda azalma
Bulanık görme ve/veya göz kararması	Bilinç bulanıklığı

Bayılma Öncesi Durumda (Bayılayazma)

İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Hasta/yaralının belirti ve bulguları değerlendirilir (bayılayazma) olduğundan emin olunur.
- Etraftaki yaralanmaya neden olabilecek eşyalar uzaklaştırılır.
- Bayılmayı engellemek için fiziksel karşı basınç manevraları uygulanır. Fiziksel karşı basınç manevraları kan basıncını yükseltmek, belirti ve bulguları hafifletmek amacıyla bacaklar, kollar, karın veya boyun dahil olmak üzere vücudun kaslarının kasıldığı manevralardır. Fiziksel karşı basınç manevraları alt ve üst olmak üzere iki başlıkta yer alır.

Bayılma Öncesi Durumda (Bayılayazma) İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Üst Vücut Fiziksel Karşı Basınç Manevraları (Uygulanışı);

- Her iki el birbirine kenetlenir ve kollar zıt yönlerde var gücüyle çekilir.
- Elinde bir nesne olsun ya da olmasın yumruklar var gücüyle sıkılır.
- Boyun öne doğru eğilir ve çene göğse değdirilmeye çalışılır.

Bayılma Öncesi Durumda (Bayılayazma) İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Alt Vücut Fiziksel Karşı Basınç Manevraları (Uygulanışı);

- Çömelme pozisyonu alınır.
- Yatarken veya gerekirse ayakta dururken bacak, karın ve kalça kasları gerilir ve bacaklar çapraz duruma getirilir.
- Tüm bu müdahalelere rağmen belirti ve bulgular düzelmez veya bayılma gerçekleşirse kişiyi derlenme pozisyonuna getirilir.

Bayılma Öncesi Durumda (Bayılayazma) İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Yaşamsal bulgular yoksa; 112 acil yardım numarasını aranır yardım istenir.
- Temel Yaşam Desteğine başlanır.

Bayılma Öncesi Durumda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Kişinin bayılma öncesi durumda olduğundan emin olunamıyorsa ve farklı belirtilerde varsa (örneğin, göğüs ağrısı) yukardaki hareketler yaptırılmaz.
- Kişi kaza geçirmiş ya da kanaması varsa yukardaki hareketler yaptırılmaz.

İnme (Felç)

Genel Bilgiler

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İnme beyindeki bir damarın aniden tıkanması ya da kanamasına bağlı olarak meydana gelir.

- Bunun sonucunda beslenemeyen beyin hücreleri kısa sürede işlevlerini kaybederek ölürlür. Ölen beyin hücreleri yenilenemez.
- Bu durum kişinin beynindeki etkilenen bölgenin yerine göre vücudunun bir kısmını hareket ettirememesi, konuşamaması ve anlamaması gibi durumlara yol açar.
- İnme çoğunlukla yaşlılarda görülmekle birlikte genç insanlarda da görülebilir.

İnme (Felç)

Belirti ve bulguları

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Vücut bölgelerinde başlayan ani uyuşma ve/veya kuvvet kaybı
- Görmede bulanıklık ve/veya kayıp
- Konuşmada zorlanma
- Ani gelişen bilinç kaybı
- Aniden başlayan şiddetli baş ağrısı
- Baş dönmesi ve düşme

İnme Nasıl Anlaşılır

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İnme belirti ve bulgularını hızla tanımak inme yönetimindeki en kritik basamağı oluşturur. Bu yüzden inme (felç) geçirdiğinden şüphe edilen kişilerde inme ölçeklerinin kullanımı önerilmektedir. Bunlardan birisi de FAST olup, kişiden 3 (üç) basit komutu yerine getirmesini istenir.

İnme Hastasının Değerlendirilmesi

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

► Komut 1- F [Face-Yüz]:

- Kişiden gülümsemesini ya da dişlerini göstermesini isteyin. Bir taraf diğeri kadar iyi hareket etmiyorsa ve düşüyormuş gibi görünüyorsa bu İnme [felç] belirtisi olabilir.

► Komut 2- A [Arm-Kol]:

- Kişiden gözlerini kapatmasını ve kollarını yaklaşık 10 saniye boyunca öne doğru tutmasını isteyin. Bir kol hareket etmezse veya bir kol diğerdenden daha fazla aşağı doğru inerse bu İnme [felç] belirtisi olabilir.

► Komut 3- S [Speech-Konuşma]:

- Konuşmanın değerlendirilmesidir. Bunun için hastanın tekrarlaması için basit bir cümle söyleyin. Kelimeleri söylerken sorun yaşıyor, bazı kelimeleri yanlış anlıyorsa veya hiç konuşmıyorsa bu İnme [felç] belirtisi olabilir.

► T [Transfer-Nakil]:

- İnme geçiren kişinin zaman kaybetmeksizin bir sağlık kuruluşuna nakledilmesine karşılık gelir. Bunun için ilk yardımcının 112 acil yardım numarasını araması ya da aranmasını sağlaması gereklidir.

İnme Hastasının Değerlendirilmesi

T.C. SAğLIK BAKANLIğI
ACIL SAğLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜğÜ

DİKKAT !!!

Kişi komutlardan herhangi birini yapmakta zorlanıyorsa inme (felç) olarak kabul edin ve bir sağlık kuruluşuna nakledilmesini sağlayın.

İnme'de İlk Yardım

- Hasta yaralı rahat edebileceği bir pozisyona getirilir. (örneğin; uzanmak, sabit bir nesneye yaslanmak).
- Oturamıyorsa derlenme pozisyonuna getirilir.
- 112 acil yardım numarası aranır ve yardım istenir.
- Bilincin açık olup olmadığı ve rahat nefes alıp almadığı takip edilir.
- Yaşam bulguları yoksa Temel Yaşam Desteğine başlanır.

İnme Geçiren Kişide Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Yiyecek ve içecek verilmez. Verilen gıda solunum yoluna kaçabilir ve kişinin boğulmasına sebep olabilir.
- Yardım gelinceye kadar kişi yalnız bırakılmaz.

Sara (Epilepsi) Nöbeti

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kişinin istemi dışında vücut kaslarının bir bölümünün ya da tamamının sarsılarak kasılmasıdır.

- Zehirlenme, uykusuzluk, açlık, elektrik çarpması, kan şekeri düşüklüğü, çocuklarda yüksek ateş, alkol yoksunluğu, madde bağımlılığı ve beyin hasarı gibi durumlarda ortaya çıkabilir.

Sara (Epilepsi) Nöbeti

- Nöbet öncesinde normalde olmayan kokuları alma veya kas kasılmaları gibi ön belirtiler olabilir.
- Nöbet öncesi bir bağıрма ve/veya çığlık duyulabilir.
- Bazen ani bir şekilde bilincin kaybedilmesi sonrası şiddetli bir şekilde yere düşme ve bu düşme sırasında yaralanma meydana gelebilir.
- Tüm vücutta yaygın kasılmalar görülebilir.
- Dudaklar gri-mavi bir renk alabilir. Ağızdan dışarı tükürükler çıkabilir. Eğer dil ısırılmış ise dışarı çıkan tükürük kanlı olabilir (pembe renk).
- İdrar ve/veya büyük abdest kaçırmaları görülebilir.

Sara (Epilepsi) Nöbeti

Belirti ve Bulgular

- Nöbet biterken en son aşamada bir gevşeme meydana gelir ve kasılmalar sonlanır.

Bazen Nöbet Aşağıdaki Hafif Belirtilerle de Görülebilir;

- Bir noktaya doğru dalgın bakış ve kişinin hayal dünyasına dalmış gibi görünmesi.
- İstemsiz mimik ve hareketler.
- Ağız şapırdatma veya dudak ısırma gibi hareketler.
- Anlamsız konuşma ve tekrarlayan hareketler.

Sara Nöbetinde İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Nöbet Sırasında;

- Hasta /yaralının üzerinde ve/veya çevresinde yaralanmasına neden olabilecek eşyalar varsa uzaklaştırılır. Aynı zamanda kendisine zarar vermemesi içinde dikkatli olunur.
- Hasta/yaralının başını çarpmasını engellemek için başın altına yumuşak bir malzeme konulur.
- Hasta/yaralı nöbet boyunca gözlemlenir.

Sara Nöbetinde İlk Yardım

Nöbet Sonrasında;

- Gerekli ise 112 acil numarası aranarak yardım istenir.
- Hasta/yaralı derlenme pozisyonuna getirilir (Ağız içindeki tükürüğün ve kusması durumunda kusmuğun hava yoluna kaçmaması için).
- Yaşamsal bulguları takip edilir ve tamamen uyanık hale gelinceye kadar hasta/yaralı yalnız bırakılmaz.
- Yaşamsal bulgular yoksa; 112 acil yardım numarası aranmamış ise aranır ve Temel Yaşam Desteğine başlanır.

Nöbet Geçiren Kişide 112 Acil Yardım Numarası Ne Zaman Aranmalıdır

- İlk nöbet (daha önce nöbet geçirdiği bilinmiyorsa ilk nöbet olarak düşünölmelidir)
- Nöbet 5 (beş) dakikadan fazla sürdüyse
- Tekrarlayan nöbetler geçiriyorsa
- Nöbet sırasında yaralanmaya maruz kaldıysa
- Nöbet sonrasında bilinç açılmıyorsa
- Yaşamsal bulgular yoksa

Nöbet Geçiren Kişide Dikkat Edilecekler

- Nöbet durdurulmaya çalışılmaz.
- Yiyecek ya da içecek verilmez.
- Hasta/yaralının nöbet sırasında çenesi açılmaya çalışılmaz ve ağız içine parmak ya da bir cisim sokulmaz.
- Üzerine su dökülmez.
- Başka bir alana taşımaya çalışılmaz. Bunun yerine bulunduğu ortam güvenli hale getirilir.

Çocukluk Çağı (Ateşe Bağlı) Nöbeti

Beş yaş altı çocuklarda görülen nöbetler enfeksiyonlara bağlı ortaya çıkan yüksek ateş nedeniyle olabilir.

- ✓ Çünkü çocuklarda beyin hücreleri yüksek ateşe bağlı etkilere dayanacak olgunlukta değildir. Bu nedenle çocuklarda yüksek ateş, beyin hücrelerindeki elektriksel aktivitede bozulmaya ve nöbete neden olabilir.

Belirti ve Bulgular;

- Ateş (38 ve üzeri)
- Kaslarda sertleşme
- Yüz, kollar ve bacaklarda kontrolsüz kasılmalar
- Gözlerde yukarı kayma
- İdrar ve dışkı kaçıрма
- Dudak, kulak, tırnaklar ve yüzde morarma
- Bilinç kaybı

Çocukluk Çağı Nöbetinde İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİKKAT!!!

Çocukluk çağı nöbetinde 112 acil yardım numarası mutlaka aranır.

- Çocuğun üzerinde bulunan giysiler çıkarılır.
- Çocuğun etrafını güvenli duruma getirerek yaralanması engellenir (yastık ve battaniye gibi malzemeler kullanılabilir).
- Çocuk derlenme pozisyonuna getirilir.
- Oda sıcaklığında su ve temiz havlu ile vücut sıcaklığı düşürülmeye çalışılır.

Çocukluk Çağı Nöbetinde Dikkat Edilecekler

- Nöbet durdurulmaya çalışılmaz.
- Yiyecek ya da içecek verilmez.
- Nöbet sırasında çene açılmaya çalışılmaz ve ağız içine parmak da bir cisim sokulmaz.
- Üzerine soğuk su dökülmez.
- Başka bir alana taşımaya çalışılmaz. Bunun yerine bulunduğu ortam güvenli hale getirilir.

Şeker (Diyabet) Hastalığına Bağlı Acil Durumlar

T.C. SAĞLIK BAKANLIğI
ACIL SAĞLIK HIZMETLERI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Şeker hastalığı, kan Şekerinin bulunması gereken normal seviyenin üzerinde olmasıdır.

Kan Şekeri Düşüklüğü;

Kan Şekeri düşüklüğü; az yemek yeme, ağır egzersiz yapılması, Şeker hastalığı tedavisi sırasında fazla miktarda insülin yapılması gibi nedenlere bağlı olarak kan Şekeri seviyesinin hayatı tehdit eden sınırların altına düşmesidir.

Kan Şekeri Düşüklüğünde

Belirti ve Bulgular

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Güçsüzlük
- Sersemlik hissi
- Halsizlik
- Dikkat eksikliği
- Konuşmada bozulma
- Terleme
- Titreme
- Çarpıntı
- Bulantı
- Sıcaklık hissi
- Görme bulanıklığı
- Uykuya meyil
- Bilinç kaybı
- Nöbet

Kan Şekeri Düşüklüğünde İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİKKAT !!!

Kan şekeri düşüklüğü ve yüksekliği belirtileri çoğu zaman birbirine benzeyebilir ve ayırt edilemeyebilir. Bu durumda hastaya şeker verilmelidir. Çünkü kan şekeri düşüklüğü hastayı hızlı bir şekilde ölüme götürebilir.

Kan Şekeri Düşüklüğünde İlk Yardım

Genelde şeker hastalarının üzerinde ya da yakınında şeker hastası olduğu hakkında ipuçları olacaktır.

- Hasta/yaralının güvenli bir yere oturması veya uzanması sağlanır.
- Hasta/yaralının yanında şeker varsa verilir. Şeker yok ise; meyve suyu, şekerli süt veya reçel verilir.
- Şeker verdikten sonra bulgular hemen düzelmeyebilir. 10-15 dakika beklenir.
- Şekerli gıdalarla hastanın belirtileri düzeliyorsa şeker vermeye devam edilir.
- 112 acil yardım aranır veya aratılır.

Kan Şekeri Düşüklüğünde İlk Yardım

Bilinci Kapalı İse;

- Kişi derlenme pozisyonuna getirilir.
- Yaşamsal bulguları takip edilir.
- 112 acil yardım numarası aranır veya aratılır.
- Kişi yalnız bırakılmaz.

Kan Şekeri Düşüklüğü Olan Kişide Dikkat Edilecek Hususlar;

- İnsülin yapılmaz.
- Bilinci kapalı ya da nöbet geçiriyorsa yiyecek içecek verilmez.
- Yaşamsal bulguları yoksa; 112 acil yardım numarası aranır veya aratılır ve Temel Yaşam Desteğine başlanır.

Kan Şekerinin Aşırı Yüksekliği

Şeker hastalarında; çok fazla miktarda yemek yeme, yetersiz insülin kullanımı, hareketsizlik ve stres gibi nedenler kanda bulunan şeker seviyesinin aşırı yükselmesine neden olur. Bazen kan şekerindeki bu yükseklik hastanın komaya girmesine dahi neden olabilir.

Kan Şekeri Aşırı Yüksekliği Belirti ve Bulguları;

- Bulantı
- Kusma
- Bulanık görme
- Nefeste çürük elma (aseton) kokusu
- Susuzluk belirtileri (susama hissi, cildin kuruması, kalbin hızlı çarpması)
- Hızlı nefes alıp verme
- Bilinç kaybı

Kan Şekeri Aşırı Yüksekliğinde İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Hasta/yaralının bilinci açık ise reçeteli kullandığı ilaç olup olmadığı sorulur.
- Bilinci açıksa su içmeye teşvik edilir.
- 112 acil yardım numarası aranır ve yardım istenir.
- Yardım gelinceye kadar yaşamsal bulgularını takip edilir.
- Bilincini kaybederse kişiyi derlenme pozisyonuna getirilir.
- Yaşamsal bulgular yoksa Temel Yaşam Desteğine başlanır.

Alerji ve Şiddetli Alerji (Anafilaksi)

Alerjik Reaksiyon;

Arı sokmaları, yer fıstığı ve penisilin gibi vücudun duyarlı olduğu alerjenlere karşı bağışıklık sisteminin verdiği aşırı tepkidir.

- Bağışıklık sisteminin vermiş olduğu tepkinin kişiden kişiye farklılık göstermesi ortaya çıkan belirti ve bulguların da kişiden kişiye farklılık göstermesine neden olur.
- Hastalığın seyri bazı kişilerde hafif, bazılarında ise şiddetli olabilir.

Anafilaksi;

Anafilaksi adı verilen şiddetli alerji ise; ağız, dil veya boğazda şişme sonrası hava yolunda daralma ve nefes almayı zorlaştıran bir tablodur. Bu aşamada artık kişinin hayatı tehdit altındadır ve hızla müdahale edilmeyi gerektirir.

Şiddetli Alerji (Anafilaksi)

Belirti ve Bulguları

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Yüz, dudaklar, göz kapakları ve dilde şişme
- Vücutta yaygın kızarıklık ve döküntüler (kurdeşen)
- Karın ağrısı, kusma, ishal
- Hırıltılı solunum ya da sürekli öksürük
- Solunum zorluğu
- Ses kısıklığı ve konuşma güçlüğü
- Boğazda şişme hissi
- Baş dönmesi ve bayılma
- Bilinç bulanıklığı veya kaybı

Şiddetli Alerjide (Anafilaksi) İlk Yardım

Şiddetli alerjik reaksiyon tedavi edilmezse birkaç dakika içinde ölüm görülebilir.

Bilinci açık hastada;

- Hasta/yaralı rahat nefes alacağı pozisyona alınır.
- 112 acil yardım numarası aranır ve yardım istenir.
- Hasta/yaralının yaşamsal bulguları takip edilir.
- 112 acil yardım ekibi gelinceye kadar hasta/yaralının yanından ayrılmaz.

Şiddetli Alerjide (Anafilaksi) İlk Yardım

Bilinci kapalı Hastada;

- Kişinin üzerinde alerji ile ilgili bilezik veya kart gibi hastalığını belirten bir belge var mı? Kontrol edilir.
- 112 acil yardım numarası aranır veya aratılır.
- Hasta/yaralının yaşamsal bulguları takip edilir.
- 112 acil yardım ekibi gelinceye kadar hasta/yaralının yanından ayrılmaz.
- Yaşamsal bulguları yoksa Temel Yaşam Desteğine başlanır.

Nefes Darlığı

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Astım;

Astım hava yollarını daraltan bir hastalıktır.

- Bu hastalar hayatları boyunca düzenli olarak ilaç kullanırlar.
- Astım atağı yaşamı tehdit eden bir durumdur.

Belirti ve Bulguları;

- Nefes almakta zorlanma ve nefese yetersizlik hissi
- Hızlı nefes alıp verme
- Öksürük
- Nefes verirken ıslık ya da hışıltı sesi duyulması
- Göğüste sıkışma veya ağrı hissi

Bu belirti ve bulguları gösteren hastaya müdahale edilmediğinde durum daha da kötüye gidecektir.

Durumunun Kötüleştğini Gösteren Belirti ve Bulgular

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Belirtilerde hızla kötüleşme
- İlaçlarını (inhaler) kullanmasına rağmen belirtilerin artması
- Şiddetli nefes darlığı
- Normal konuşmanın bozulması (cümle kuramama)
- Terleme
- Solukluk
- Endişe ve panikleme
- Dudakların ve tırnak yataklarının gri mavi ton alması
- Bilinç kaybı

Astım Atağında İlk Yardım

- Sakin olunur ve hasta/yaralıya güvende olduğu anlatılır.
- Hasta/yaralı rahat nefes alacağı oturur pozisyona alınır.
- Zorla yatırmaya çalışılmaz.
- Pencereler açılır ve sıkı giysileri gevşetilir.

Astım Atağında İlk Yardım

- İlaçları aldıktan sonra 5 (beş) dakika içinde durumda düzelme olmazsa 112 acil yardım numarasını aranır ve yardım istenir.
- Hasta bilincini kaybederse derlenme pozisyonuna getirilir ve nefesini sürekli kontrol edilir.
- Sağlık ekibi gelinceye kadar hastanın yanından ayrılmayın ve yaşamsal bulgular gözlemeye devam edilir.
- Yaşamsal bulguları yoksa Temel Yaşam Desteğine başlanır.

KOAH (Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı)

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Nefes almayı zorlaştıran hava yolu tıkanıklığıdır.

- Genellikle sigara içenlerde görülür.
- Hava yolu tıkanıklığının belirti vermesi yıllar alır bu nedenle yaşlı kişilerde daha sıklıkla görülür.

KOAH Belirti ve Bulguları;

- Belirti ve işaretler astıma benzer
- Nefes verirken ıslık ya da hışıltı sesi duyulması
- Öksürük ve nefes darlığı
- Dışardan oksijen desteği ihtiyacının olması

KOAH Atak Sırasındaki İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Hasta en rahat olduğu pozisyona (oturur pozisyona) alınır.
- Zorla yatırılmaya çalışılmaz.
- Mümkünse hastanın kendisine ait ilaçları (inhaler) ve varsa oksijen almasına yardım edilir.
- İlaçları aldıktan sonra 5 (beş) dakika içinde durumda düzelme olmazsa 112 acil yardım numarasını aranır ve yardım istenir.
- Salgılarını atabilmesi için öksürmeye teşvik edilir.
- Sağlık ekibi gelinceye kadar hastanın yanından ayrılmayın ve yaşamsal bulguları kontrol edilir.
- Yaşamsal bulguları yoksa Temel Yaşam Desteğine başlanır.

Çok Hızlı Nefes Alıp Verme (Hiperventilasyon)

Bazı insanlarda duygusal sıkıntılar ve stres hiperventilasyon adı verilen nefes alıp vermenin hızlanmasına neden olabilir.

- Hızlı nefes alıp verme uzun süre devam ederse kandaki karbondioksit seviyesinin ciddi şekilde azalmasına ve bu azalmaya bağlı vücutta bir takım belirti ve bulguların ortaya çıkmasına yol açar.

Çok Hızlı Nefes Alıp Veren Bir Kişideki Belirti ve Bulgular;

- Nefes darlığı
- Hızlı nefes alıp verme
- Eller, ayaklar ve ağız çevresinde karıncalanma ve uyuşma
- Baş dönmesi ve sersemlik hissi

Çok Hızlı Nefes Alıp Veren Bir Kişide İlk Yardım

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACIL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- Kişiyeye güven verilir.
- Sakin bir yerde oturması sağlanır.
- Karın kaslarını kullanarak burundan yavaşça nefes almasını, aldığı nefesi bir iki saniye içinde tutmasını ve daha sonra dudaklarını büzerek ağzından yavaşça vermesi söylenir. Uygulama sırasında hastaya destek olunur.

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
EĞİTİM VE PROJELER DAİRE BAŞKANLIĞI